

ODBOR SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Oddělení sociálně-právní ochrany dětí

Pernštejnské náměstí 1

753 01 HRANICE

**Poučení pro rodiče nezletilého/nezletilých
v rozvodovém/rozchodovém řízení**

Vážený rodiče,

právě procházíte složitým životním obdobím. V souvislosti s rozchodem dochází v rodině k závažným psychologickým, sociálním i ekonomickým změnám. Jestliže už k rozchodu muselo dojít, mělo by se jednat o klidný rozchod dvou lidí, jejichž vztah přestal mít smysl, ale kteří jsou schopni své děti i sebe uchránit před závažnými psychickými traumaty a jejich následky. Vaše rozhodnutí rozvést se či rozejít se je v případě, že spolu máte nezletilé děti, **velmi závažné rozhodnutí**, které zásadním způsobem změní život všech členů rodiny. Proces rozvodu/rozchodu bývá často velmi náročný pro **všechny zúčastněné** – rodiče, děti, příp. jejich blízké. Mějte ale na paměti, že vstupujete do změny, ve které přestáváte být životními partnery, ale zůstáváte zodpovědnými rodiči!!! Tedy jako rodiče jste povinni dítěti pomoci vyrovnat se se změnou, kterou jste dítěti svými rozhodnutími připravili, kterou si dítě samo nevybralo. Záleží tedy zejména na Vás rodičích, jak své dítě Vaším závažným životním rozhodnutím provedete. Pamatujte, že primární odpovědnost za blaho Vašeho dítěte náleží Vám rodičům, nikoli státu či konkrétnímu poskytovateli odborné služby.

Základní potřebou dítěte je mít a rozvíjet vztahy s oběma rodiči. Případné narušení vztahu k jednomu z rodičů je jedním z nejzávažnějších následků rozpadu rodiny. Nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která patří do souboru rodičovské odpovědnosti a je pro dítě významná zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhoduje o jejím řešení soud. K tomu je ale třeba, aby alespoň jeden z rodičů podal návrh na takové rozhodnutí soudu. Takovým se rozumí záležitost spočívající v nikoli běžných léčebných a obdobných zákrocích, v určení místa bydliště a otázky volby školy, vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte, výběr dětského lékaře. Dále například rozhodnutí o tom, zda dítě smí vycestovat do zahraničí a za jakých podmínek, rozhodnutí o tom, že dítě bude následovat dlouhodobě jednoho rodiče do zahraničí, atd. Místem bydliště nezletilého dítěte ve smyslu § 877 odst. 2 občanského zákoníku se rozumí místo, kde se dítě zdržuje na základě dohody rodičů, rozhodnutí soudu či jiné skutečnosti a má tam své rodinné a sociální vazby – zejména kde navštěvuje školské zařízení, má mimoškolní aktivity, rodinu, kamarády, ošetřujícího lékaře a podobně. Významnou změnou bydliště dítěte je taková změna místa, kde se zdržuje, nesoucí změnu rodinných a sociálních vazeb. Rodič nesmí bez souhlasu druhého rodiče či soudu významně změnit bydliště nezletilého dítěte. Pokud by tak z ospravedlnitelných důvodů (například ochrana fyzické integrity rodiče nebo dítěte v případě domácího násilí ze strany druhého rodiče) učinil, je povinen v přiměřené lhůtě požádat soud o dodatečný souhlas s takovou změnou. Protiprávní (jednostranná) významná změna bydliště dítěte, ať již pramení z neznalosti, rodičovské obstrukce nebo agresivní procesní strategie, je nepřípustná. Je povinností soudu a dalších subjektů zúčastněných na rozhodování ve věci péče o nezletilé dítě edukovat rodiče o protiprávnosti jednostranné změny bydliště dítěte, působit preventivně tak, aby k jednostranné změně bydliště nedošlo, a pokud již taková situace nastane, využít veškerých prostředků proto, aby nedošlo k narušení vztahu dítěte s druhým rodičem nebo jinému zásahu do nejlepšího zájmu dítěte. Skutečnost, že jeden z rodičů protiprávně (jednostranně) významně změnil bydliště dítěte je podstatnou okolností, kterou je třeba zohlednit při rozhodování, komu dítě svěřit do péče a při rozhodování o rozsahu a podmínkách styku.

Oddělení SPOD Městského úřadu Hranice zajišťuje dvě odlišné oblasti činnosti ve vztahu k nezletilým dětem:

a) Vykonává funkci opatrovníka a poručníka (dle § 17 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, včetně příslušných ustanovení občanského zákoníku a procesních předpisů), může být ustanoven opatrovníkem i v případě zastupování dítěte ve vztahu k cizině. Opatrovnictví je soukromoprávním institutem (být vykonávaným veřejnoprávním subjektem – obcí), **kde nedisponuje tzv. vrchnostenskými opatřeními dle zákona o SPOD (ZSPOD).**

b) Zajišťuje veřejnoprávní (tzv. vrchnostenskou) sociálně-právní ochranu ohrožených dětí (dle zákona č. 359/1999 Sb., o SPOD, jde o výkon státní správy na úseku péče o děti).

Obě funkce mají společné zejména to, že **primárním klientem je nezletilé dítě a jeho blaho.**

V případě, kdy je město Hranice, oddělení SPOD, jmenováno okresním soudem **do pozice kolizního opatrovníka Vašeho nezletilého dítěte**, jedná se o situaci, kdy **soud zahájil a vede nesporné soudní řízení, ve kterém je Vaše nezletilé dítě rovněž účastníkem. Pokud není dítě právně způsobilé samostatně jednat** a mohlo by dojít ke střetu zájmu mezi dítětem a jeho rodiči, kteří jinak dítě z pozice své rodičovské odpovědnosti zastupují, **jmenuje soud dítěti opatrovníka. Smyslem jmenování kolizního opatrovníka je vyvážení nedostatečné schopnosti dítěte účastnit se řízení samostatně.**

Kolizní opatrovník je jmenován usnesením soudu, které je předběžně vykonatelné, ale opatrovník se proti němu může odvolat. Opatrovníkem lze mimo OSPOD jmenovat i jinou vhodnou osobu, např. advokáta (§ 29 a § 30 o.s.ř., příp. i § 138 o.s.ř.).

Na výkon opatrovnictví dítěte obecním úřadem obce s rozšířenou působností podle § 17 písm. a) zákona o SPOD, **se nevztahuje správní řád.**

Primárním úkolem kolizního opatrovníka je hájit zájmy a práva nezletilého dítěte, která vyplývají zejména z Úmluvy o právech dítěte. Kolizní opatrovník nemá autoritativní (mocenská) oprávnění a povinnosti ve vztahu k ostatním účastníkům řízení (rodičům dítěte) a musí taktéž splňovat záruky nezávislosti a objektivitu. Kolizní opatrovník není v pozici, která by předpokládala obhajobu zájmů otce či matky dětí. Úkolem kolizního opatrovníka není určovat, který z rodičů má ve sporu o dítě pravdu či kdo je vinen. Je v první řadě na rodičích, aby se v otázkách péče a výchovy v zájmu svého dítěte dohodli. Schopnost rodičů spolu komunikovat, kooperovat ve věcech týkajících se dítěte a respektovat jeden druhého jako rodiče je nedílnou součástí rodičovské odpovědnosti, která jim vznikla narozením dítěte (nebyla jim stanovena úřadem či soudem). Děti jsou závislé bytosti, navíc mnohdy zatížené dlouhodobostí rodičovského sporu, který se jich bezprostředně týká. Děti v nízkém věku se nedokáží rozhodovat zcela nezávisle, jakoby „zcela za sebe“, to je možné až v dospělosti. S náležitou vážností lze brát ale především jejich přání, aby došlo k celkovému zklidnění.

Pracovníci oddělení SPOD v roli kolizního opatrovníka vystupují jako procesní zástupci nezletilých dětí a provádějí tedy pouze procesní úkony, nikoliv hmotněprávní jednání.

OPRÁVNĚNÍ a POVINNOSTI KOLIZNÍHO OPATROVNÍKA

V soudním řízení, které se týká dítěte, pokud to není v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte, je zástupce povinen:

- **poskytovat dítěti příslušné informace, pokud se podle vnitrostátního práva má za to, že dítě dostatečně chápe situaci;**
- **objasňovat dítěti, pokud se podle vnitrostátního práva má za to, že dítě i dostatečně chápe situaci, důsledky toho, když by jeho názoru bylo vyhověno a možné důsledky**

jakéhokoli jednání učiněného zástupcem;

- zjišťovat názory dítěte a zprostředkovat je soudnímu orgánu (tato povinnost souvisí s § 8 zákona o SPOD, s § 100 občanského soudního řádu, s § 867 občanského zákoníku, s § 20 odst. 4 zákona o zvláštních řízeních soudních).

- Kolizní opatrovník usiluje o naplnění participačních práv dítěte (podstatou těchto práv je to, že děti mají právo na informace o všem, co se jich týká a současně právo na vyjádření jejich názoru k těmto informacím a skutečnostem).

- Kolizní opatrovník postupuje v souladu se zásadou rovnosti účastníků soudního řízení.

- Dříve než opatrovník přistoupí k zastoupení dítěte, zjistí stanovisko rodiče i dítěte a je-li to vhodné rovněž i stanovisko dalších osob.

- Kolizní opatrovník v první řadě zjišťuje a ujasňuje si, co je v nejlepším zájmu nezletilého dítěte. Tento zájem pak v řízení aktivně prosazuje a chrání. Kolizní opatrovník zvažuje v zájmu dítěte, jaké právo, zejm. dle Úmluvy o právech dítěte, může být či je daným řízením dotčeno.

- Kolizní opatrovník má právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny (viz § 123 o.s.ř.). Má oprávnění, stejně jako další účastníci řízení, v případě, když disponuje určitým dokumentem, který je z hlediska předmětu řízení relevantní, předložit jej k soudu jako návrh na provedení důkazu. Soud buď důkaz při jednání provede, anebo jeho provedení odmítne. V případě, že k návrhu účastníka řízení bude důkaz proveden, je samozřejmě **povinností kolizního opatrovníka dítěte, se s obsahem důkazu seznámit a zohlednit jej při definování svého stanoviska ve věci.**

- Dokumenty (zprávy) kolizního opatrovníka či jeho ústní vyjádření jsou toliko jedním z důkazů, které má soud při svém rozhodování k dispozici. **Soud není vázán** důkazy jednotlivých účastníků řízení, sám rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede (viz § 120 o.s.ř.).

- Kolizní opatrovník pořizuje do zvláštní spisové dokumentace záznam z jednání, nejedná se o protokolaci podle správního řádu (§ 18), neboť výkon opatrovnictví není vrchnostenskou veřejnou správou.

- Kolizní opatrovník sděluje soudu svoje zjištění a všechny skutečnosti, které mohou mít význam pro rozhodnutí soudu ve věci samé (viz § 101 o. s. ř.).

- Kolizní opatrovník je povinen bezplatně na dotaz sdělit soudu skutečnosti, které mají význam pro řízení a rozhodnutí (viz § 128 o.s.ř.).

- Kolizní opatrovník má vůči soudu povinnost formulovat své návrhy, včetně návrhů zatímních. Návrhy musí být náležitě zargumentovány, odůvodněny. Kolizní opatrovník má rovněž oprávnění (§ 14 z.ř.s.) dát návrh na zahájení řízení (druhy viz § 466 z.ř.s.) i ústně do protokolu.

- Kolizní opatrovník může podat soudu návrh, aby byl proveden jiný soudní rok dle § 18 zákona o zvláštních řízeních soudních, např. při problematickém styku dítěte s rodičem, pro potřeby zjištění názoru dítěte na místě samém apod. Jiný soudní rok se může konat mimo soudní budovu, mimo obvyklou úřední dobu soudu, soud může vyloučit veřejnost.

- Kolizní opatrovník osobně komunikuje s dětmi způsobem a formou, která odpovídá jejich věku a rozumové vyspělosti. Rozhovor je veden „nevrchnostensky“, tzn. rodič o konání rozhovoru ví předem, ale je možné ho konat bez přítomnosti rodiče viz ustanovení § 8 ZSPOD a přiměřeně viz ustanovení § 100 o. s. ř.

- Kolizní opatrovník při rozhovoru s dětmi dbá na to, aby vyjádřením dětí byla věnována náležitá pozornost. Berou v úvahu přání a pocity dětí s přihlédnutím k jejich věku a vývoji tak, aby nedošlo k ohrožení nebo narušení jejich citového a psychického vývoje. Děti obdrží od pracovníků oddělení SPOD informace o všech závažných věcech, které se jich týkají. Pracovníci seznamují děti i s jejich právy a povinnostmi. Výbor OSN pro práva dětí ve svém Obecném komentáři č. 7 již v roce 2005 zdůraznil, že i „dětí nízkého věku jsou velmi citlivé ke svému okolí a rychle nabývají schopnosti porozumět lidem, místům a pravidelným činnostem ve svých životech, jakož i vědomí své vlastní jedinečné identity. Činí rozhodnutí a sdělují své pocity, myšlenky a přání řadou způsobů, dlouho před tím, než jsou schopny je

sdělovat konvenční cestou mluveného nebo psaného jazyka“. Bylo by projevem naprosté přezíravosti vůči autenticitě sděleného přání dětí, pokud by byly nuceny sdělovat svoje přání opakovaně (např. jednou v prostředí u matky a zvláště v prostředí otce), což by v konečném důsledku mohlo vést k tomu, že nabydou dojmu, že se jejich přání nevěří a je třeba ho revidovat a ověřovat jeho pravdivost a opravdovost. Kolizní opatrovník si je vědom tzv. konfliktu loajality. Představa rodičů, že někdo dokáže zjistit od dětí zcela „objektivní pravdu“ bez příslušného kontextu, je mylná. Děti jsou závislé bytosti, navíc mnohdy zatížené dlouhodobostí rodičovského sporu, který se jich bezprostředně týká. Děti v nízkém věku se nedokáží rozhodovat zcela nezávisle, jakoby „zcela za sebe“, to je možné až v dospělosti. S náležitou vážností lze brát ale především jejich přání, aby došlo k celkovému zklidnění.

- **Kolizní opatrovník v případě výpovědi a přání dětí, které se odehrávají (vždy) v určitém kontextu, čehož si je vědom, neaspiruje na jejich další objektivizaci.**

- **Kolizní opatrovník dbá na to, aby bylo v rámci řízení naplněno právo dítěte na vyjádření jeho názoru, aby se mu dostalo potřebných informací o soudním řízení včetně důsledků soudního rozhodnutí** (viz § 100 o.s.ř. ve spojení s § 20 odst. 4 z.ř.s., § 946 OZ a § 8, odst. 3 ZSPOD). Pokud by bylo koliznímu opatrovníkovi znemožněno ze strany rodičů být s dítětem v kontaktu, pak musí neprodleně informovat soud, který jej do funkce KO jmenoval, a musí apelovat na soud, aby zajistil naplnění participačních práv dítěte ze své soudní moci, příp. aby zjištěním názoru dítěte kolizního opatrovníka přímo pověřil včetně sankcí vůči rodičům za neplnění pokynů soudu (§ 101 o.s.ř. ve spojení s § 53 o.s.ř.).

- **Kolizní opatrovník není v pozici soudu**, který je jediný kompetentní rozhodnout o budoucích poměrech dětí v rámci opatrovnického řízení.

- **Kolizní opatrovník má právo na odvolání** (§ 201 až § 207 o.s.ř.). Odvolání musí být náležitě odůvodněno. Kolizní opatrovník se také může vzdát svého práva na odvolání po vyhlášení rozhodnutí.

- **Výkon funkce kolizního opatrovníka končí dnem nabytí právní moci rozhodnutí ve věci samé.** Následně je uzavřena zvláštní spisová dokumentace dítěte a spis je vyřazen. Pokud se obrátí rodič dítěte na pracovníka, který vykonával v rámci soudního řízení funkci kolizního opatrovníka dítěte, pak se již nejedná o výkon kolizního opatrovnickví, ale toliko obecné poradenství. Pracovník nepořizuje z obecného poradenství záznam.

KOLIZNÍ OPATROVÍK NENÍ OPŘÁVNĚN ČI POVINEN:

- **Určovat, který z rodičů má ve sporu o děti pravdu či kdo je vinen.**

- **Převzít za rodiče jejich práva a povinnosti plynoucí z jejich rodičovské odpovědnosti.** Procesní zastoupení dítěte neznamena to, že opatrovník na sebe přebírá všechna práva a povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti včetně osobní péče o dítě.

- **Pořizovat protokoly z jednání s dětmi či rodiči, neboť se nejedná o výkon správních činností v rámci správního řízení.**

- **Jednat v individuálním zájmu rodiče a řídit se jeho požadavky** nebo v souvislosti se soudním řízením činit úkony, které nesouvisí se zajištěním praktické a účinné účasti dítěte v řízení, které se jej týká (zajištění přístupu dítěte ke spravedlnosti, zajištění spravedlivého procesu pro dítě).

- **Provádět důkazní řízení**, neboť za zjištění skutkového stavu věci a provedení dokazování je odpovědný jen soud, protože oddělení SPOD v roli kolizního opatrovníka svojí činností nenahrazuje soud.

- **Za soud zajišťovat poučení rodičů, kteří neplní soudní rozhodnutí** (§ 501 z.ř.s.). Poučení rodičů může zajistit orgán SPOD v roli veřejnoprávní ochrany ohrožených dětí, který je k takové výzvě soudem dožádán. Kolizní opatrovník dítěte je toliko jedním z účastníků soudního řízení.

- **Umožnit nahlížet rodičům do zvláštní spisové dokumentace (ZSD), kterou vede.** Rodič nemá zákonné oprávnění k podání žádosti o nahlížení do ZSD ve smyslu ustanovení § 55, odst. 2 a odst. 6 zákona o SPOD. Žadatele lze toliko odkázat na obsah soudního spisu, případně návrhovou pravomoc v rámci soudního řízení. OSPOD v roli kolizního opatrovníka musí postupovat důsledně v souladu se zásadou rovnosti účastníků soudního řízení. Rodičům jako samostatným účastníkům soudního řízení nemůže být tedy umožněno nahlížet

do zvláštní spisové dokumentace OSPOD. Důsledkem umožnění nahlížení do dokumentace KO resp. dítěte by bylo narušení rovnosti účastníků soudního řízení. Proti uvedenému sdělení ze strany OSPOD v roli opatrovníka není možno podat opravný prostředek. Pokud by byl žadatel s postupem OSPOD nespokojen, mohl by proti postupu brojit stížností ve smyslu § 175 SŘ, jelikož se jedná v dané chvíli o postup správního orgánu. **Do zvláštní spisové dokumentace má právo nahlížet pouze samotné dítě**, pokud je k tomu způsobilé s ohledem na svůj věk a rozumovou vyspělost, a to jako subjekt údajů, jenž má právo na přístup ke zpracovávaným osobním údajům, které se ho týkají a jako účastník řízení, který má právo na informace o řízení od svého opatrovníka. Nejpozději o dítěti starším 12 let se má za to, že je schopno informace o soudním řízení přijmout a pochopit jeho obsah i dopad.

- Vyhovět žádosti rodičů, aby zakládal do zvláštní spisové dokumentace písemnosti předkládané nebo zasílané rodiči, jejich zástupci či jinou osobou odpovědnou za výchovu. Pokud rodič při jednání se zástupcem kolizního opatrovníka požaduje založení písemností či jiných důkazů, dle jeho subjektivního názoru důležitých, do zvláštní spisové dokumentace dítěte, je výhradně na zvážení kolizního opatrovníka, zda k jejich založení do spisu přistoupí (zpravidla v případě, že budou obsahovat informace důležité pro další výkon jeho činnosti), nebo zda k jejich založení nepřistoupí (v případě, že informace v dokumentu obsažené nebudou relevantní pro další výkon jeho činnosti z hlediska zajištění procesního zastoupení dítěte). Kolizní opatrovník je jedním z účastníků řízení a rozhodně nemůže být „shromaždištěm“ vzájemné výměny informací mezi rodiči, proto má právo odmítnout zakládat do spisu dítěte irelevantní písemnosti či jiné podklady ze strany ostatních účastníků řízení.

- Rodiče mají možnost svoje důkazy přednést přímo soudu, nikoliv zástupci kolizního opatrovníka. Pokud se rodiče domnívají, že je v soudním řízení třeba provést určitý důkaz (např. fotografiemi, písemným vyjádřením, CD, výsledkem svědka, soupisem nákladů na péči a výchovu dítěte apod.), je třeba tento důkaz přednést přímo soudu, který řízení vede, nikoliv OSPOD v roli kolizního opatrovníka. Všechny důkazní návrhy je tedy třeba činit ve vztahu k soudu a nikoli ve vztahu k dalšímu účastníkovi řízení. V takovém případě by totiž OSPOD porušil zásadu rovnosti účastníků řízení. Rodičům tedy nebrání nic v tom, pokud považují vlastní podklady za důležité pro následné rozhodnutí soudu, aby v rámci svojí procesní taktiky samostatně soudu předkládali důkazy, které soud při hledání nejlepšího zájmu dětí může vzít v potaz při svém závěrečném rozhodnutí.

- Zakládat do zvláštní spisové dokumentace znalecké posudky, které jsou předkládány koliznímu opatrovníkovi pouze jednou stranou v situaci, kdy druhý rodič k takovému provedení nedal souhlas. Jedná se totiž o nezákonné provedení důkazu a s tímto jeho založení do spisu musí i OSPOD odmítnout. Vypracovaný znalecký posudek, i když na žádost rodiče, stejně jako případná psychologická zpráva ve vztahu k probíhajícímu soudnímu řízení je jen dalším procesním důkazem, který je třeba uplatnit v rámci soudního jednání.

Pro kolizního opatrovníka, ale ani pro soud, nejsou psychologické posudky či zprávy odborníků vyžádané jedním či druhým rodičem, ale ani znalecký posudek jediným či předním důkazem při hodnocení všech souvislostí jednotlivých případů, když tyto souvislosti také nesmí být přehlíženy.

- Stížnost na kolizní opatrovnictví

Opatrovnictví nemá řádné nebo mimořádné opravné prostředky popř. přezkumné řízení. Lze na něj ale vztáhnout v určité míře úpravu stížností v § 175 správního řádu, neboť se jedná o obecný institut. Stížnost vždy vyřizuje ten správní úřad, který byl jmenován opatrovníkem. Určitý revizní charakter dle § 175 odst. 7 SŘ - přešetření způsobu vyřízení stížnosti krajským úřadem s ohledem na ustanovení § 58a zákona o SPOD – je přípustný.

- Podjatost

Příslušný OSPOD je povolán řešit námitky podjatosti vůči konkrétnímu zaměstnanci, který je pověřen plněním úkolů OSPOD jako kolizního opatrovníka dítěte. Směřují-li výhrady či námitky účastníka řízení proti podjatosti OSPOD jako takového, je příslušný k posouzení těchto výhrad a k případnému rozhodnutí o změně kolizního opatrovníka dítěte výlučně soud.

Rádi bychom Vám v této souvislosti poskytli informace vycházející z Úmluvy o právech dítěte – sdělení č. 104/1991Sb., v platném znění, zákona č. 89/2012 Sb., v platném znění – občanský zákoník, zákona č. 359/1999 Sb., v platném znění, o sociálně právní ochraně dětí, zákona č. 292/2013 Sb., v platném znění, o zvláštních řízeních soudních.

1) Úmluva o právech dítěte - sdělení č. 104/1991 Sb.

Každé dítě má přirozené právo na život.

Každé dítě má od narození právo na jméno, státní příslušnost, totožnost.

Každé dítě má právo znát své rodiče a má právo na jejich péči.

Dítě nemůže být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli, ledaže je soudním rozhodnutím v příslušném řízení určeno, že takové oddělení je potřebné v zájmu dítěte.

Dítě oddělené od jednoho nebo obou rodičů má právo udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu se zájmy dítěte.

Dítě, které je schopno formulovat své vlastní názory, má právo tyto názory svobodně vyjadřovat a to ve všech záležitostech, které se jej dotýkají.

Dítě má právo být vyslyšeno v každém soudním nebo správním řízení, které se jej dotýká, a to buď přímo, nebo prostřednictvím zástupce anebo příslušného orgánu.

Dítě má právo na svobodu projevu.

Dítě má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství.

Dítě má právo na zákonnou ochranu před svévolným zasahováním do soukromého života, rodiny, domova, korespondence.

Dítě má právo na ochranu před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání.

Dítě má právo na ochranu před zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním během doby, kdy je v péči jednoho nebo obou rodičů.

Dítě dočasně nebo trvale zbavené svého rodinného prostředí má právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem. Stát zabezpečí dítěti náhradní péči.

Dítě má právo na přístup k zdravotnickým službám.

Dítě má právo na výhody sociálního zabezpečení včetně sociálního pojištění.

Dítě má právo na vzdělání.

Dítě má právo na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku.

Dítě má právo na účast v kulturním a uměleckém životě.

Dítě má právo na ochranu před hospodářským vykořisťováním a před vykonáváním jakékoli práce, která může být pro něho nebezpečná nebo bránit v jeho vzdělávání, nebo která by škodila jeho zdraví.

Dítě v pozici obviněného, obžalovaného nebo uznaného vinným z porušení trestního práva má právo na takové zacházení, které posiluje úctu dítěte k lidskému životu a základním svobodám jiných a bere ohled na věk dítěte a napomáhá znovu začlenění a zapojení dítěte do společnosti.

2) Zákon č. 89/2012 Sb. – občanský zákoník

Rodiče a dítě mají vůči sobě navzájem povinnosti a práva. Těchto vzájemných povinností a práv se nemohou vzdát; učiní-li tak, nepřihlíží se k tomu.

Účelem povinností a práv k dítěti je zajištění morálního a hmotného prospěchu dítěte.

Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Rodiče mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.

Dítě je povinno dbát svých rodičů.

Dokud se dítě nestane svéprávným, mají rodiče právo usměrňovat své dítě výchovnými opatřeními, jak to odpovídá jeho rozvíjejícím se schopnostem, včetně omezení sledujících ochranu morálky, zdraví a práv dítěte, jakož i práv jiných osob a veřejného pořádku. Dítě je povinno se těmito opatřeními podřídit.

Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem, neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte.

Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v **péči o dítě**, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, **v jeho zastupování a spravování jeho jmění**; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.

Rodičovská odpovědnost **náleží stejně oběma rodičům**. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven.

Rodičovskou odpovědnost **vykonávají rodiče v souladu se zájmy dítěte**.

Před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, **sdělí rodiče dítěti vše potřebné, aby si mohlo vytvořit vlastní názor o dané záležitosti** a rodičům jej sdělit; to neplatí, není-li dítě schopno sdělení náležitě přijmout nebo není schopno vytvořit si vlastní názor nebo není schopno tento názor rodičům sdělit. **Názoru dítěte rodiče věnují patřičnou pozornost a berou názor dítěte při rozhodování v úvahu.**

Nevykonává-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost řádně a vyžaduje-li to zájem dítěte, soud jeho rodičovskou odpovědnost omezí, nebo omezí její výkon, a zároveň stanoví rozsah tohoto omezení.

Zneužívá-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, anebo svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon závažným způsobem zanedbává, soud jej jeho rodičovské odpovědnosti zbaví.

Spáchal-li rodič proti svému dítěti úmyslný trestný čin, nebo použil-li rodič své dítě, které není trestně odpovědné, ke spáchání trestného činu, nebo spáchal-li rodič trestný čin jako spolupachatel, návodce, pomocník či organizátor trestného činu spáchaného jeho dítětem, soud zvláště posoudí, nejsou-li tu důvody pro zbavení rodiče jeho rodičovské odpovědnosti.

Rodičovskou odpovědnost **vykonávají rodiče ve vzájemné shodě**.

Péči o dítě a jeho ochranu, výkon jeho výchovy, popřípadě některých jejích stránek, nebo dohled nad dítětem **mohou rodiče svěřit jiné osobě**; dohoda rodičů s ní se nemusí dotknout trvání ani rozsahu rodičovské odpovědnosti.

Nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná zejména se zřetelem **k jeho zájmu**, rozhodne soud **na návrh rodiče**; to platí i tehdy, vyloučil-li jeden rodič z rozhodování o významné záležitosti dítěte druhého rodiče.

Rodičovskou odpovědnost týkající se **osoby dítěte** vykonávají rodiče **způsobem a v míře odpovídající stupni vývoje dítěte**.

Žije-li dítě s rodiči nebo s některým z nich v rodinné domácnosti a je-li o ně řádně pečováno, **podílí se i ono na péči o chod domácnosti**. Tato povinnost dítěte zaniká zároveň s poskytováním výživy rodičů dítěti.

Dítě se podílí na péči o chod rodinné domácnosti vlastní prací, popřípadě **peněžitými příspěvky**, má-li vlastní příjem, **nebo oběma způsoby**. Pro **určení rozsahu podílu** dítěte na péči o chod rodinné domácnosti jsou **rozhodné schopnosti a možnosti dítěte i odůvodněné potřeby členů rodiny**.

Soud může svěřit dítě do péče jednoho z rodičů, nebo do **střídavé péče**, nebo do **společné péče**; soud může dítě svěřit i **do péče jiné osoby než rodiče**, je-li to potřebné v zájmu dítěte. Má-li být dítě svěřeno **do společné péče**, je třeba, aby s tím rodiče **souhlasili**.

Při rozhodování o svěření do péče **soud rozhoduje tak, aby rozhodnutí odpovídalo zájmu dítěte**. Soud přitom bere **ohled na osobnost dítěte**, zejména na jeho vlohy a schopnosti ve vztahu k vývojovým možnostem a životním poměrům rodičů, jakož i na citovou orientaci a zázemí dítěte, na výchovné schopnosti každého z rodičů, na stávající a očekávanou stálost výchovného prostředí, v němž má dítě napříště žít, na citové vazby dítěte k jeho sourozencům, prarodičům, popřípadě dalším příbuzným i nepříbuzným osobám.

Soud vezme vždy v úvahu, který z rodičů dosud o dítě řádně pečoval a řádně dbal o jeho citovou, rozumovou a mravní výchovu, jakož i to, u kterého z rodičů má dítě **lepší předpoklady zdravého a úspěšného vývoje**.

Soud při rozhodování o svěření dítěte do péče dbá rovněž na právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi, na **právo druhého rodiče**,

jemuž dítě nebude svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti, dále soud bere zřetel rovněž ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem.

Dítě, které je v péči jen jednoho rodiče, má právo stýkat se s druhým rodičem v rozsahu, který je v zájmu dítěte, stejně jako tento rodič má právo stýkat se s dítětem, ledaže soud takový styk omezí nebo zakáže; soud může také určit podmínky styku, zejména místo, kde k němu má dojít, jakož i určit osoby, které se smějí, popřípadě nesmějí styku účastnit.

Rodič, který má dítě v péči, a druhý rodič **se spolu dohodnou, jak se rodič, který dítě v péči nemá, bude s dítětem stýkat. Nedohodnou-li se rodiče, nebo vyžaduje-li to zájem na výchově dítěte a poměry v rodině, soud styk rodiče s dítětem upraví.** V odůvodněných případech **může soud určit místo styku** rodiče s dítětem.

Rodič, který má dítě v péči, **je povinen dítě na styk s druhým rodičem řádně připravit, styk dítěte s druhým rodičem řádně umožnit** a při výkonu práva osobního styku s dítětem v potřebném rozsahu **s druhým rodičem spolupracovat.**

Rodič, který má dítě v péči, a druhý rodič **se musejí zdržet všeho, co narušuje vztah dítěte k oběma rodičům nebo co výchovu dítěte ztěžuje. Brání-li rodič, který má dítě v péči, bezdůvodně trvale či opakovaně druhému rodiči ve styku s dítětem, je takové chování důvodem pro nové rozhodnutí soudu o tom, který z rodičů má mít dítě ve své péči.**

Výkon práva rodičů udržovat osobní styk s dítětem nemohou rodiče svěřit jiné osobě.

Rodiče jsou povinni si vzájemně sdělit vše podstatné, co se týká dítěte a jeho zájmů (§ 890 OZ).

Rodiče mají **povinnost a právo pečovat o jmění dítěte**, především je jako **řádní hospodáři spravovat.** S peněžními prostředky, o kterých lze předpokládat, že nebudou zapotřebí k úhradě výdajů souvisejících s majetkem dítěte, musí **bezpečně nakládat.**

Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi

§ 859 občanský zákoník

Vyživovací povinnost a právo na výživné nejsou součástí rodičovské odpovědnosti; jejich trvání nezávisí na nabytí zletilosti ani svéprávnosti.

§ 892 občanský zákoník

(3) Rodič nemůže dítě zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi ním a dítětem nebo mezi dětmi týchž rodičů. V takovém případě jmenuje soud dítěti opatrovníka.

§ 910

(1) **Předci a potomci mají vzájemnou vyživovací povinnost.**

(2) Vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti předchází vyživovací povinnosti prarodičů a dalších předků vůči dítěti.

§ 911

Výživné lze přiznat, jestliže oprávněný není schopen sám se živit.

Poznámka: právo na výživné je tzv. elastické - může se v průběhu času měnit

§ 912

Nezletilé dítě, které není plně svéprávné, má právo na výživné, i když má vlastní majetek, ale zisk z majetku spolu s příjmem z výdělečné činnosti nestačí k jeho výživě.

§ 913

(1) Pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné **odůvodněné potřeby oprávněného** a jeho majetkové poměry, jakož i **schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného.**

(2) **Při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného je třeba také zkoumat, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti** nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Dále **je třeba přihlídnout k tomu, že povinný o oprávněného osobně pečuje**, a k míře, v jaké tak činí; přihlídnou se popřípadě i k péči o rodinnou domácnost.

§ 915

(1) **Životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů.** Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.

§ 916

Neprokáže-li v řízení o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti jiného předka k nezletilému dítěti, které nenabylo plné svéprávnosti, **osoba výživou povinná soudu** řádně **své příjmy** předložením všech listin a dalších podkladů pro zhodnocení majetkových poměrů a neumožní soudu zjistit ani další skutečnosti potřebné pro rozhodnutí zpřístupněním údajů chráněných podle jiného právního předpisu, **platí, že průměrný měsíční příjem této osoby činí pětadvacetinásobek částky životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu.**

§ 917

Rozhoduje-li soud o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti předka k nezletilému dítěti, které nenabylo plné svéprávnosti, a majetkové poměry osoby výživou povinné to připouštějí, **lze za odůvodněné potřeby dítěte považovat i tvorbu úspor**, nevylučují-li to okolnosti zvláštního případu; poskytnuté výživné přechází do vlastnictví dítěte. O správě takto poskytnutých částek platí obecná pravidla o jmění dítěte.

§ 918

V řízení o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti může **v případech hodných zvláštního zřetele soud uložit osobě výživou povinné, aby složila zálohu na výživné** splatné v budoucnu; poskytnuté výživné přechází do vlastnictví dítěte postupně k jednotlivým dnům splatnosti výživného. **Na složenou zálohu se hledí jako na majetek povinného.**

§ 919

Nežijí-li spolu rodiče nezletilého dítěte, které nenabylo plné svéprávnosti, a nedohodnou-li se o plnění vyživovací povinnosti k dítěti, nebo žijí-li rodiče takového dítěte spolu, ale jeden z nich vyživovací povinnost k dítěti neplní, postupuje **soud** podle **§ 915 až 918**. **To platí i v případě, že soud rozhoduje o péči o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, pokud se rodiče nedohodnou o plnění vyživovací povinnosti k dítěti.**

§ 921

Výživné se plní v pravidelných dávkách a **je splatné vždy na měsíc dopředu**, ledaže soud rozhodl jinak nebo **se osoba výživou povinná dohodla s osobou oprávněnou** jinak.

§ 922

(1) Výživné lze přiznat jen ode dne zahájení soudního řízení; **u výživného pro děti i za dobu nejdéle tří let zpět od tohoto dne.** (tzn. i u dítěte zletilého)

(2) Výživné pro neprovdanou matku a úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem lze přiznat i nazpět, nejdéle však dva roky ode dne porodu.

§ 923

(1) Změní-li se poměry, může soud změnit dohodu a rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti.

(2) **Dojde-li ke zrušení nebo snížení výživného za minulou dobu pro nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, spotřebované výživné se nevrací.** Nevrací se ani dávka výživného, která na takové dítě byla splněna na měsíc dopředu, ale dítě před uplynutím měsíce zemřelo.

3) Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

§ 5 Předním hlediskem sociálně-právní ochrany je zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemné právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Přitom se přihlíží k širšímu sociálnímu prostředí dítěte.

§ 8 odst. 2: Dítě, které je schopno formulovat své vlastní názory, má právo pro účely sociálně-právní ochrany tyto názory svobodně vyjadřovat při projednávání všech záležitostí, které se ho dotýkají, a to i bez přítomnosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte. Vyjádření dítěte se při projednávání všech záležitostí týkajících se jeho osoby věnuje náležitá pozornost odpovídající jeho věku a rozumové vyspělosti. Při své činnosti bere orgán sociálně-právní ochrany v úvahu přání a pocity dítěte s přihlédnutím k jeho věku a vývoji tak, aby nedošlo k ohrožení nebo narušení jeho citového a psychického vývoje.

4) Zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

§ 474

(1) Za účelem ochrany zájmu dítěte soud vede rodiče k nalezení smírného řešení. Soud

může rodičům uložit na dobu nejvýše 3 měsíců účast na mimosoudním smířčím nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii, nebo jim nařídí setkání s poskytovatelem odborné pomoci, zejména odborníkem v oboru pedopsychologie.

(3) O vhodnosti a účelnosti navržených nebo zamýšlených opatření soud zpravidla zjistí názor orgánu vykonávajícího sociálně-právní ochranu dětí, který je obeznámen s poměry (poznámka: zjistí názor od orgánu SPOD v případě, že je vedeno dítě v kategorii ohrožených dětí).

V souvislosti s Vaším rozchodem je potřeba zamyslet se nad oblastmi, které budete ve vztahu k dětem pravděpodobně řešit, ať již nyní nebo v budoucnosti. Jedná se o otázky z oblasti bydliště dětí, styku a komunikace dětí a rodičů, školských zařízení, mimoškolních aktivit, lékařské péče, prázdnin a svátků, financí, komunikace rodičů, apod. Je vhodné přemýšlet i o drobných detailech a nastavit si pro ně pravidla. Při sestavování rodičovského plánu je dobré mít na paměti, že ze zákona rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům, je přitom lhotežné, který z nich má dítě v péči (ať již na základě jejich dohody nebo rozhodnutí soudu). Rodičovskou odpovědnost mají rodiče vykonávat ve shodě (jejich postavení je rovnocenné) a v souladu se zájmy dítěte. V zájmu dítěte přitom je, aby se na jeho výchově podíleli oba rodiče, neboť potřebuje jejich lásku a přízeň, a to bez ohledu na skutečnost, že rodiče společně nežijí. Věříme, že předně Vám záleží na tom, aby Vaše dítě prožívalo radostné dětství. Věřte, že je možné se tzv. **dobře rozejít**. Rozvod/rozchod nemusí nutně znamenat nekonečné hádky, neshody a osočování. Záleží pouze na Vás, jak bude vše probíhat. Rodičovský plán nechť je Vám pomocným návodem. Zamyslete se a odpovězte si na otázky uvedené v rodičovském plánu nebo si ho můžete přímo i vypracovat. Narazíte-li na zásadní neshodná rodičovská stanoviska, hledejte společné řešení v zájmu dítěte, a pokud to nedokážete, využijte níže uvedených poradenských zařízení. (vice Rodičovský plán)

V rámci poradenství můžete využít například tato zařízení:

- **Kappa-help, z.s.**

Adresa: pracoviště Přerov – Přerov, Boženy Němcové 101/16Přerov
pracoviště Hranice – Hranice, Purgešova 1399

Mgr. Ivana Smětalová – vedoucí organizace

Mgr. Martina Shaw – psycholožka

Mgr. et Mgr. Dušan Mačák – psycholog, pracoviště Hranice

Telefonický kontakt: 773 070 814, 773 070 811

Email: prevence@kappa-help.cz

psycholog@kappa-help.cz

Webové stránky: <https://www.kappa-help.cz>

- **Poradenské centrum sociálních služeb Olomouckého kraje, Poradna pro rodinu Přerov**

Adresa: pracoviště Přerov – Přerov, Smetanova 9

Bc. Ema Homolová – vedoucí poradny

Mgr. Michaela Luběnová – sociální pracovnice

Telefonický kontakt: 581 202 980, 731 447 458

Email: ppr.prerov@ssp-ol.cz

Webové stránky:

<http://ssp-ol.cz/poradny-pro-rodinu/nase-sluzby/odborne-socialni-poradenstvi/>

- **Centrum pro rodinu a děti Přerov, z.s.**

Adresa: Přerov, Bartošova 16

Mgr. Marie Stoklásková – vedoucí organizace

Telefonický kontakt: 776 810 970

Email: cprd-prerov@seznam.cz

Webové stránky: <https://www.cprd-prerov.cz/>

- **Rodinná a manželská poradna Nový Jičín**

Adresa: Nový Jičín, Štefánikova 7

Mgr. Martina Kremzerová – vedoucí pracoviště

Telefonický kontakt: 556 702 265, 777 499 633 Email: nj@cepp.cz, kremzerova@cepp.cz

Webové stránky: <http://www.cepp.cz/kontakt/rodinna-a-manzelska-poradna-novy-jicin/kde-a-kdy-nas-najdete/>

- **Mediační centrum Olomouc**

Adresa: Olomouc, Lafayettova 14

PhDr. Lenka Poláková – vedoucí Mediačního centra Olomouc

Telefonický kontakt: PhDr. Lenka Poláková, tel. 724 667 625,

Bc. Lucie Mielewczuková, DiS., tel. 725 943 586 – kontaktní osoba, zajišťování termínů mediace, sociálně právní poradenství,

Soňa Kleščová, tel. 724 567 519 - kontaktní osoba, zajišťování termínů mediace, sociálně právní poradenství

Email: mcol.pcentrum@gmail.com

Webové stránky: <https://www.mcol.cz/>

- **Bílý kruh bezpečí**

Adresa: Olomouc, Palachovo náměstí 1

Telefonický kontakt: Mgr. Petra Pitrová, DiS., tel.: 732 700 533

Nonstop rady a informace na bezplatné lince: 116 006

Email: ksp.olomouc@bkb.cz

Webové stránky: <https://www.bkb.cz/kontakt/ceska-republika/olomouc/>

Poradna poskytuje pomoc zvláště zranitelným obětem trestných činů a pozůstalým po obětech v celé ČR

Poradenství a pomoc

Orgán sociálně právní ochrany dětí MěÚ Hranice ve všech aspektech péče o dítě a právních záležitostech shora uvedených poskytne rodičům pomoc a poradenství tak jak je uvedeno ve výše uvedených zákonech.

Koordinátor případu (sociální pracovník): _____ zástup _____

Prohlašuji, že jsem byl/a srozumitelně seznámen/a se shora uvedenou problematikou, na mé dotazy bylo odpovězeno, beru na vědomí možnosti sociálního poradenství. Svým podpisem stvrzuji, že jsem převzal/a nabídku odborných zařízení, které mohu využít a rodičovský plán. Kopie tohoto poučení byla předána rodičům.

Dne

Dne

.....

.....

podpis matky nezl. dítěte

podpis otce nezl. dítěte

Poučení provedla:.....

Pernštejské náměstí 1
753 01 Hranice

IČ: 00301311

Tel.: 581 828 111
Fax: 581 828 650

E-mail: podatelna@mesto-hranice.cz

